

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) 2 ตอน คือตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Research) และตอนที่ 2 ศึกษาหาแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยตอนที่ 1 เป็นนักเรียนวัยรุ่นมีอายุระหว่าง 11-21 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใน 19 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,008 คน

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยตอนที่ 2 เป็นคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้บริหารสถานศึกษา ครู โรงเรียนมัธยมศึกษา อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษา นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 31 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 65.3 และเพศหญิงร้อยละ 34.7 เป็นวัยรุ่นตอนกลางมากที่สุดคือมีช่วงอายุระหว่าง 15-18 ปี ร้อยละ 67.4 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 31.6 รองลงมาคือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 31.3 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับ 2.01-3.00 ร้อยละ 75.9 อายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 15-18 ปี ร้อยละ 45.9 สาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรกส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากอยากลอง ร้อยละ 70.3 รองลงมาเกิดจากเพื่อนชวน ร้อยละ 40.5 ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนวัยรุ่นชอบดื่มมากที่สุด ได้แก่ เบียร์ ร้อยละ

60.2 รองลงมาคือเหล่า ร้อยละ 39.7 และส่วนใหญ่ผู้มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแบบเสี้ยงต่ำ ร้อยละ 55.4

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี 4 ปัจจัย ได้แก่ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี 1 ปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

3.1 บุคลิกภาพไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.2 การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.3 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3.4 การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3.5 คิวแบบการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์

3.6 การสนับสนุนจากเพื่อนที่ค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3.7 การตลาดเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์และผ่านความคาดหวังจากการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3.8 ทัศนคติต่อการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3.9 ความคาดหวังจากการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์

4. แนวทางป้องกันพฤติกรรมการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มได้แนวทางดังนี้

4.1 การป้องกันการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน โรงเรียนต้องบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนร่วมกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อย่างจริงจัง มีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จัดตั้งสภาเด็กจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีการแสดงออกอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างวินัยและค่านิยมที่ดี ให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ครูต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนทุกคน มีการไปเยี่ยมบ้านและพบผู้ปกครองนักเรียน หากพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทางโรงเรียนต้องแจ้งผู้ปกครองให้ทราบเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขร่วมกัน รวมทั้งประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการร่วมออกตรวจตามแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ เพื่อป้องกันแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

4.2 การป้องกันการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ คณะกรรมการควบคุมเครื่องค้ำแอลกอฮอล์จังหวัด ผู้บริหาร โรงเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการร้านค้าจำหน่ายเครื่องค้ำแอลกอฮอล์และผู้ประกอบการหอพัก จะต้องมีส่วนร่วมในการบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยคณะกรรมการควบคุม

เครื่องดัดแอลกอฮอล์จังหวัดจะต้องจัดให้มีการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมาย ขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดัดแอลกอฮอล์ห้ามขายเครื่องดัดแอลกอฮอล์ให้กับนักเรียน หรือบุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยขอคู่มือประชาชนก่อนขายเครื่องดัดแอลกอฮอล์ รวมทั้งผู้ประกอบการหอพักต้องห้าม ไม่นำนักเรียนดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในหอพัก และโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และตำรวจภูธรจังหวัด เพื่อป้องกันการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักเรียน

4.3 การส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูบุตร พ่อแม่ ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน ต้องมีส่วนในการดูแลเด็กนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความรักความอบอุ่น ให้การดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นเพื่อนที่ดีของลูก ให้ลูกได้ปรึกษาและมีเวลาว่างในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ครูควรทำหน้าที่เป็นเหมือนพ่อแม่คนที่สองให้กับนักเรียน สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ทุกเรื่อง โรงเรียนควรตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียน เช่น เครือข่ายผู้ปกครองประจำห้องเรียน โครงการฝากบ้านไว้กับชุมชน เป็นต้น

4.4 การเป็นตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดี พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในสังคม และบุคลากรในโรงเรียนควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการลด ละ เลิกการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ให้นักเรียนเห็น สนับสนุนนักเรียนต้นแบบ หรือบุคคลต้นแบบ ให้นักเรียนได้ตัวอย่างที่ดีเป็นการสร้างแรงจูงใจในการประพฤติดี การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนห้ามมีเครื่องดัดแอลกอฮอล์ โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายกับชุมชน ในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านเครื่องดัดแอลกอฮอล์ทั้งในโรงเรียนและชุมชนรอบ โรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมงานเลี้ยงต่าง ๆ ในวัดและชุมชน ควรเป็นกิจกรรมปลอดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

4.5 การป้องกันการสนับสนุนจากเพื่อนที่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ผู้ปกครองและครูต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดัดแอลกอฮอล์ เสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยเหลือกัน ฝึกทักษะในการคบเพื่อน รู้จักการปฏิเสธการชวนดัดจากเพื่อน สร้างความมีวินัยให้กับนักเรียน รวมทั้งจัดประชุมครูและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนร่วมกัน

4.6 การป้องกันการส่งเสริมการขายเครื่องดัดแอลกอฮอล์ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์จังหวัดควรประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดัดแอลกอฮอล์รับรู้ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งการควบคุมการจำหน่าย กำหนดเวลาซื้อขาย จำกัดการ

โฆษณาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ รัฐบาลควรเพิ่มภาษีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ให้มีอัตราสูง เพื่อลดกำลังการซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง

4.7 การสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ผู้ปกครองและครูมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียน โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษจากการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ กำหนดเนื้อหาหลักสูตรทักษะชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมทางเลือกใหม่ ๆ ตามความถนัดและความสนใจ ให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จัดกิจกรรมเสริม เช่น โครงการครู 5 นาที ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปให้ความรู้กับนักเรียน ให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับโทษและพิษภัยจากการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เช่น กิจกรรมจิตอาสา การศึกษาดูงานในโรงพยาบาล เป็นต้น

4.8 การป้องกันความคาดหวังจากการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เพื่อน ครอบครัว โรงเรียน วัด ชุมชนมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกและความศรัทธา ที่จะเปลี่ยนความคิดไปในทางที่ดี เช่น การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมค่ายธรรมะให้พระสงฆ์มาสอนในโรงเรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูออกเยี่ยมบ้าน นักเรียนทุกคนมีครูที่ปรึกษา มีการจัดตั้งธนาคารความดีในโรงเรียน มีกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง สร้างแกนนำเยาวชนบุคคลต้นแบบ จัดกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมและหลากหลายสำหรับนักเรียน รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน สื่อมวลชน และหน่วยงานอื่น ๆ ในการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนำสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์

พบว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 65.3 และร้อยละ 34.7 ตามลำดับ อาจเป็นเพราะนักเรียนชายส่วนมากชอบการแสดงออก ชอบการแข่งขัน และชอบเสี่ยงต่าง ๆ มากกว่านักเรียนหญิง และมีความเชื่อว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ทำให้เป็นคนเก่ง คนกล้า นอกจากนี้สังคมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงดื่มน้ำแอลกอฮอล์ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนหญิงส่วนใหญ่ไม่กล้าดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และความเชื่อหรือนิยามของสังคมไทยยังเชื่อว่าผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีจะต้องไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีนมต่าง ๆ หากผู้หญิงคนใดดื่มน้ำแอลกอฮอล์ถือว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่เรียบร้อย หรืออาจมีเหตุผลจากการที่เพศชายได้รับการยอมรับจากสังคมในการดื่มน้ำแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากพื้นฐานทางวัฒนธรรม

ประเพณี และความเชื่อดั้งเดิมที่ว่าผู้หญิงไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา นามจันดี (2549) พบว่า นักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง คือนักเรียนชายดื่มร้อยละ 39.29 นักเรียนหญิงดื่มร้อยละ 29.28 และการศึกษาของ จิราภรณ์ เทพหนู (2540) พบว่า เพศชายมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 13.03 เท่าของเพศหญิง และเช่นเดียวกับการศึกษาของ จินตนา วงศ์วาน (2548) พบว่า นักเรียนชายมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่านักเรียนหญิง 1.58 เท่า

2. ช่วงอายุนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ดื่มครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 15-18 ปี และพบว่าอายุต่ำสุดที่เริ่มดื่มคือ 6 ปี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดแรกที่นักเรียนดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ สาเหตุส่วนใหญ่ที่อยากดื่ม คือ อยากลองและเพื่อนชักชวน เห็นได้ว่าการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรกของชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นมักเกิดจากสาเหตุหลายอย่างร่วมกัน อาจเป็นเพราะความอยากลอง เพื่อนชวน การเลียนแบบ การท้าทายของเพื่อน ต้องการแสดงความเป็นผู้ใหญ่ และเมื่อมีประสบการณ์ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ในครั้งต่อไปก็อาจไม่ต้องมีสาเหตุหรือเงื่อนไขหลายอย่างมาประกอบการตัดสินใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชัย โปษยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา. (2544 ข, หน้า 79) พบว่าการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรกนั้น นักเรียนทั้งหญิงและชายมีเหตุผลในการตัดสินใจมาจาก 3 สาเหตุ ได้แก่ ความอยากทดลองชิม ต้องการสมาคมมีเพื่อนหรือเพื่อสนุกสนาน และดื่มเพราะเพื่อนชวนจึงดื่มตามเพื่อน เหตุผลที่ดื่มเพราะอยากทดลองชิมเป็นเหตุผลที่นักเรียนให้มากที่สุด และการศึกษาของ เพียงหทัย กุลมาตย์ (2550) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ย 12.3 ปีและ 13.9 ปี โดยเพศชายเริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 8 ปี ขณะที่เพศหญิงเริ่มดื่มเมื่ออายุ 9 ปี

3. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระดับน่าพอใจถึงค่อนข้างดี คือ 2.01-3.00 ร้อยละ 75.9 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.00 (อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ถึงพอใช้) ร้อยละ 10.7 และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.01-4.00 (อยู่ในช่วงระดับดีถึงดีมาก) ร้อยละ 13.4 การที่สัดส่วนของนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและผลการเรียนต่ำดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและผลการเรียนต่ำต้องการแสดงออกหรือเรียกร้องความสนใจ หรือต้องการการยอมรับจากเพื่อนนักเรียนหรือคนทั่วไป โดยเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นทางเลือกหนึ่งที่เสริมบุคลิกภาพ ทำให้คนอื่นรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น ทดแทนผลการเรียนที่ไม่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราภรณ์ เทพหนู (2540) พบว่า นักเรียนที่มี

ผลการเรียนต่ำและปานกลางมีโอกาสเสี่ยงต่อ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 9.85, 2.30 เท่า ของนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ตามลำดับ

4. ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมดื่ม

ส่วนใหญ่ชอบดื่มเบียร์มากที่สุด รองลงมาคือเหล้าและไวน์ผสมพร้อมดื่ม อาจเป็นเพราะว่าเบียร์มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์น้อยทำให้ดื่มได้ง่ายและมีรสชาติอ่อนกว่า ซึ่งเบียร์มีปริมาณของเอทิลแอลกอฮอล์ (คิกรี) อยู่ที่ประมาณ 4-8 คิกรี ต่ำกว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดอื่น ๆ และการหาซื้อเบียร์อาจหาซื้อได้ง่ายกว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา นามจันดี (2549) พบว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนชอบดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ เช่นเดียวกับ การศึกษาของ ปราณี ทองคำและคณะ (2549) พบว่าวัยรุ่นส่วนมากดื่มเบียร์ ร้อยละ 56.1 และ การศึกษาของ เพียงหทัย กุลมาตย์ (2550) พบว่า เครื่องดื่มที่นิยมดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ รวมทั้ง การศึกษาของ ญัฐวิชัย จันทร์เขียว (2549) พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่นิยมดื่มเบียร์ รองลงมาเป็นสุรา

5. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสี่ยงต่ำ ร้อยละ 55.4 รองลงมาคือแบบเสี่ยงสูง ร้อยละ 26.8 แบบอันตราย ร้อยละ 9.5 และแบบติด ร้อยละ 8.3 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เป็นช่วงวัยที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา และไม่มีโอกาสหรือวาระการดื่มมากนัก ทำให้นักเรียนวัยรุ่นหาโอกาสที่จะดื่มเป็นครั้งคราวมากกว่าที่จะดื่มแบบประจำหรือดื่มในปริมาณที่มาก พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่จึงเป็นแบบเสี่ยงต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี ทองคำและคณะ (2549) พบว่าโอกาสในการดื่มของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ โอกาสพิเศษ เช่น การเลี้ยงส่งเพื่อน หรือช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่นเดียวกับการศึกษาของ จินตนา วงสวน (2548) พบว่าโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนจะดื่มในงานเทศกาลต่าง ๆ ร้อยละ 43.0 ดื่มในโอกาสงานเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อน ร้อยละ 31.8 และไม่มีวาระโอกาสใดๆ แต่ดื่มเพราะอยากดื่ม ร้อยละ 14.6 และการศึกษาของ สุทิน ชนะบุญ (2551) พบว่า นักศึกษามักดื่มร่วมกับเพื่อน ในโอกาสเทศกาลต่าง ๆ นาน ๆ ครั้ง ถึงจะดื่มจนเมาโดยดื่มน้อยกว่า 1 ขวดต่อครั้ง

อีกเหตุผลที่ใช้อธิบายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือวิถีวัฒนธรรมของชาวอีสานที่มีรากฐานมาจากความรักความผูกพันต่อกลุ่มต่อชุมชน ซึ่งหนึ่งในประเพณีงานบุญของชาวอีสานที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ประเพณีบุญเดือนหก หรือบุญบั้งไฟ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะเตรียมทำบุญ เตรียมที่พักและสุราอาหารไว้ต้อนรับผู้มาร่วมงาน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในท้องถิ่นอีสานจึงมีผลมาจาก

อิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมที่ยอมรับให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งในงานประเพณี ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ตาม โอกาสต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทิน ชนะบุญ (2551) ที่พบว่า การดื่มสุราของคนในชุมชนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องปกติ การดื่มสุราเป็นการแสดงถึงการมี น้ำใจ การผูกมิตรและความสนุกสนานรื่นเริง โดยดื่มได้ในทุกวาระและโอกาสตามงานมงคลต่าง ๆ ในหมู่บ้าน และการศึกษาของ สิทธิพันธ์ เจริญรัตน์ (2543) พบว่า การดื่มแบบครั้งคราวหรือดื่มเมื่อ มีโอกาสหรือความจำเป็นที่ทำให้ต้องดื่ม มักเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมของสังคม นั้น ๆ ที่ส่วนใหญ่ถือปฏิบัติ เป็นส่วนผลักดันให้ต้องมีการดื่มตามกันไป นักเรียนให้ความสนใจที่จะ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์และในงานประเพณีที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกครั้ง เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ งานแต่งงาน งานบวช งานศพ และงานฉลองวันเกิดของเพื่อนหรือของตนเอง ซึ่งเป็นการดื่มเพื่อเข้าสังคมและดื่มเพื่อความ สนุกสนาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ วิชัย โปยยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา (2544, หน้า 52) พบว่าในบริบทสังคมไทย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลายเป็นเครื่องหมายของการ แสดงความยินดี การแสดงความสนุกสนานรื่นเริง ดังนั้นการเฉลิมฉลองงานเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ งานแต่งงาน งานบวช การสมาคมสังสรรค์ ล้วนแต่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น

6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ อภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1 บุคลิกภาพ ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจเป็นเพราะการศึกษาครั้งนี้ศึกษา บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ (The Big Five) ของ Chaplin & Kathryn (1999, p. 509) ได้แก่ บุคลิกภาพแบบแสดงออกหรือแสดงตัว (Extraversion) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนหรือเป็นมิตร (Agreeableness) บุคลิกภาพแบบมีสติมีจิตสำนึก (Conscientiousness) บุคลิกภาพแบบหัวน้าว แปรปรวน (Emotional Instability) และบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) โดยเชื่อว่าในแต่ละ บุคคลมีบุคลิกภาพทั้ง 5 แบบรวมกันในบุคคลนั้น ๆ ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า บุคลิกภาพ แบบหัวน้าวแปรปรวนและบุคลิกภาพแบบแสดงออกหรือแสดงตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่บุคลิกภาพแบบมีสติมีจิตสำนึกและแบบอ่อนโยนหรือ เป็นมิตรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และบุคลิกภาพแบบเปิด กว้างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพทั้ง 5 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวก เชิงลบ และไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาจเป็นเพราะตามทฤษฎีบุคลิกภาพของ Chaplin & Kathryn (1999, pp. 509-511) อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่จะนำไปสู่การติดแอลกอฮอล์ (Alcoholism) แต่ไม่ได้อธิบายว่าบุคลิกภาพจะนำไปสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Drinking) และบุคลิกภาพบางอย่างเท่านั้นที่มีผลกระทบต่อการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนัก (Alcohol dependence or Alcoholism) แต่พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.4 เป็นพฤติกรรมกรรมการดื่มแบบเสี่ยงต่ำ (Low Risk Drinking) มีเพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น ที่มีพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบติดหรือดื่มอย่างหนัก (Alcohol Dependence or Alcoholism) ดังนั้นบุคลิกภาพจึงไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.2 การ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจเป็นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการอยู่ใต้คำสั่งข้อมบังคับของผู้อื่น โดยเฉพาะบุคคลผู้มีอำนาจหรือสูงวัยกว่า เช่น ครู พ่อแม่ และผู้ปกครอง ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ออกมา เช่น ทำตัวตามเสรีเหนือกฎเกณฑ์ข้อมบังคับที่ไม่ชอบ ไม่ต้องการถูกควบคุมทั้งในเรื่องเล็กและเรื่องใหญ่ รวมถึงการมีพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะวัยรุ่นเชื่อว่าลักษณะที่เป็นเครื่องหมายของความเป็นผู้ใหญ่ คือ ความเป็นอิสระจากผู้มีอำนาจเหนือตนเอง มีอิสระในการดำเนินชีวิต และมีอิสระในการกระทำการใด ๆ ส่งผลให้วัยรุ่นมีความเชื่อ ค่านิยม และความคาดหวังที่จะมีพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่ง สิริเรือน แก้วกั้ววล (2545, หน้า 36) กล่าวว่าความอยากรู้อยากลองและความต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมทั้งความท้าทาย ความตื่นเต้น เกลียดความจำเจซ้ำซาก ชอบทดลอง ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบต่าง ๆ บางคนอาจชอบลองสิ่งผิด ๆ เช่น ยาเสพติด ต่อต้านกฎเกณฑ์ของสังคมและสถาบัน เพื่อจะรู้ว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร หรือบางคนอยากลองเพื่อประชดชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ สิทธิพันธ์ เจริณรัตน์ (2543) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดจาก นิสัยของตนเองและกำลังอยู่ในวัยที่อยากทดลองหรือทำตามเพื่อน และการศึกษาของ สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551) พบว่านักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มที่จะรับรู้สภาพแวดล้อมและนโยบายกฎระเบียบของโรงเรียนในด้านที่เอื้อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่นักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รับทราบกฎระเบียบของโรงเรียนในเชิงที่ไม่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน และการศึกษาของ เพ็ญพัทธ์ มุงคุณคำชาว (2552) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ทราบว่าโรงเรียนห้ามนักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ไม่ทราบบทลงโทษที่

ชัดเจน กฎระเบียบของโรงเรียนไม่เคร่งครัด และส่วนใหญ่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียน โดยสถานที่ที่ดื่ม คือ ในห้องเรียน หลังอาคารเรียน และดื่มในช่วงที่โรงเรียนมีกิจกรรม เช่น กีฬา ภายใน กิจกรรมปีใหม่ เป็นต้น นักเรียนเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงโรงเรียน โดยนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใส่ลงในขวดน้ำดื่มแล้วใช้หลอดดูดเหมือนน้ำเปล่า และครูก็ไม่เคยจับได้

6.3 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจเป็นเพราะเด็กวัยรุ่นสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างสะดวกและได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย สถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน คือ สถานที่ห่างไกลสายตาผู้ใหญ่ ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ใกล้ทั้งโรงเรียน วิทยาลัยและหอพัก ทำให้นักเรียนนักศึกษามีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย เกิดทัศนคติและความคาดหวังที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น เช่น กรณีร้านเหล้าปับที่มีการขายอยู่ทั่วไปตามแหล่งชุมชน ตลาดนัด และสถานบันเทิง เนื่องจากวัยรุ่นนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้มข้นรสขม สะดวกและทันสมัย และผู้ชายส่วนใหญ่ไม่เคยตรวจบัตรประชาชนก่อนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้นักเรียนนักศึกษาเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ Huckle et al. (2008) พบว่าความหนาแน่นของจุดจำหน่ายสุราสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มในแต่ละครั้งและความถี่ของการเมาในกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะในเด็กระดับชั้นมัธยมปลาย การได้รับใบอนุญาตจำหน่ายสุราที่ง่ายขึ้นของประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้น่าเป็นห่วงว่าวัยรุ่นจะดื่มและเมาสุรามากขึ้น และการศึกษาของ สาวิตรี อัมฉัตรกรชัย และคณะ (2551) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากผู้อื่นทั้งเป็นผู้ที่อายุมากกว่าหรือน้อยกว่า 20 ปี นักเรียนจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งสามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่มเอง โดยที่ผู้ชายไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวและมี นักเรียนชายและหญิงสามารถซื้อหาสุราได้จากร้านค้า ร้านอาหารบริเวณรอบโรงเรียนในรัศมีไม่เกิน 500 เมตร นักเรียนใช้เวลาเพียงประมาณ 12-14 นาทีก็สามารถหาซื้อสุราได้ โดยนักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งใช้เวลาเพียง 10 นาทีก็สามารถหาซื้อสุราได้ และข้อมูลจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2553, หน้า 23) พบว่าปัจจุบันมีร้านจำหน่ายเหล้าปับล้อมรอบโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยที่มีจำนวนร้านจำหน่ายเหล้าปับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉลี่ย 5.6 ร้านต่อหนึ่งมหาวิทยาลัย ซึ่งนักศึกษาสามารถเดินทางไปซื้อได้อย่างสะดวก

6.4 การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวเป็นสถานที่หรือแหล่งที่ทำให้บุคคลเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งส่งผลต่อค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคล และยังมี

อิทธิพลต่อโครงสร้างความรู้ มีอิทธิพลต่อบุคคลในแง่บรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ทางสังคม ในแง่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น อิทธิพลของครอบครัวจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครอบครัวจึงเป็นสาเหตุเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่น เนื่องจากครอบครัวเป็นผู้เลี้ยงดูและเป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะพฤติกรรมความเสี่ยงวัยรุ่นตั้งแต่เด็กจนย่างเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้นถ้าพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ลูกเห็น เด็กวัยรุ่นก็จะมีพฤติกรรมนั้นตาม นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวยังมีผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่นเช่นเดียวกัน เช่น ครอบครัวที่แตกแยกพ่อแม่แยกทางกัน หรือทะเลาะกันเป็นประจำจะทำให้เด็กวัยรุ่นขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหาหาทางออกไม่ได้ ก็จะตัดสินใจไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Tildesley & Andrews (2008) พบว่า พฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่ทำให้เด็กตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากความสัมพันธ์ของนักเรียนกับผู้ปกครองที่เป็นความสัมพันธ์แบบห่างเหิน ส่วนใหญ่มักมีความขัดแย้งภายในครอบครัว บิดาและมารดามีเรื่องทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ ทำให้นักเรียนไม่ยอมอยู่บ้านจึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนออกจากบ้านไปมีพฤติกรรมเสี่ยงกับเพื่อน ๆ และการศึกษาของ สิทธิพันธ์ เจริญรัตน์ (2543) พบว่านักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น และการศึกษาของ ธัญญลักษณ์ บุญถิ้อ (2549) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ สุวิทย์ อันทองทิพย์ (2550) พบว่าทั้งพ่อและแม่ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เมื่อทราบว่าคุณของตนเองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้นก็มิได้แสดงให้เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ผิดและห้ามทำอีก หากแต่เป็นการกระทำในเชิงยอมรับกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของคุณ

6.5 ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่ม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจมากกว่าใช้เหตุผลหรือวิจารณ์ญาณ ทำให้สามารถถูกโน้มน้าวหรือชักจูงด้วยสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ง่าย หากเด็กวัยรุ่นเห็นผู้ปกครอง เพื่อน หรือบุคคลทั่วไปมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเห็นว่าคนในสังคมยอมรับได้ โดยที่คนเหล่านั้นยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติ จึงทำให้วัยรุ่นเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำกัน เด็กวัยรุ่นจึงมีพฤติกรรมเลียนแบบ หรือทำตามอย่างพฤติกรรมนั้น ๆ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง มีอารมณ์อ่อนไหวไม่คงที่และมักจะถูกชักจูงจากสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ได้ง่าย สาเหตุเงื่อนไขสำคัญที่จะมี

อิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้งจึงมีสาเหตุมาจากการเลียนแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545, หน้า 6) ที่กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนวัยชีวิต ทางสังคม อารมณ์ จิตใจ และค่านิยม โดยวัยรุ่นกำลังเลียนแบบและทดลองบทบาท เพื่อจะเป็น ผู้ใหญ่ในแง่ต่าง ๆ เช่น ด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งเมื่อวัยรุ่น ได้ตั้งใจหรือตัดสินใจในการ ประพฤติปฏิบัติ หรือหลวมตัวทำผิดพลาด โดยไม่ยั้งคิดแล้ว อาจเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เหมือนเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มงคุณคำขาว (2552) ที่พบว่า ทั้งผู้ปกครอง เพื่อน บุคคลและสื่อต่าง ๆ ที่เป็นตัวแบบใน สิ่งแวดล้อมของนักเรียน เป็นตัวแบบที่เคยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียนเห็นและเคยใช้ให้ นักเรียนไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ จนนักเรียนเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่อง ธรรมดา และทั้งผู้ปกครองและครูที่เคยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียน ได้เห็นว่ามา รวมทั้งจาก รายงานของ เทพินทร์ พัทธานุกรักษ์ (2541, หน้า 43) พบว่า นอกจากครอบครัวจะเป็นตัวแบบ โดยตรงในการบริโภคสุราแก่เด็กแล้ว ระบบการคิดและรูปแบบการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชีวิตก็จะเป็นกรอบการตัดสินใจการบริโภคสุราของเด็กด้วย

นอกจากตัวแบบบุคคล ได้แก่ ผู้ปกครอง คนในครอบครัว หรือครูแล้ว ตัวแบบด้าน วัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม ก็เป็นตัวนำให้คนมีพฤติกรรมที่เป็นไปในทิศทางที่สังคมต้องการ รวมทั้งการกำหนดความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคล ดังนั้นทุก ๆ สังคมจะมีวัฒนธรรมเฉพาะของ ตนเอง ซึ่งแต่เดิมวัฒนธรรมของคนไทยจะไม่นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะถือว่าเป็นของสูงที่มี ไว้สำหรับทำพิธีกรรมต่าง ๆ ใช้ในการเซ่นไหว้ เจ้าผีบรรพบุรุษ ผีเจ้าที่ ผีประจำบ้าน แต่ในปัจจุบัน วัฒนธรรมไทยได้เปลี่ยนไปคนไทยเริ่มดื่มในเทศกาลสำคัญ เช่น งานสงกรานต์ งานแต่งงาน งานบุญ หรือแม้แต่ในงานศพ สอดคล้องกับรายงานของวิชัย โปษยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา (2544, หน้า 63) ระบุว่าสถานการณ์ที่เอื้อให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ช่วงเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ นอกจากวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ แล้ว ค่านิยมในการเลี้ยงต้อนรับน้องใหม่ หรือ งานอื่น ๆ เช่นงานกีฬา งานวันเกิด เป็นต้น งานต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ และการศึกษาของ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2548) การดื่มสุราของ เยาวชนยังมีผลมาจากอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมที่ยอมรับให้สุราเป็นส่วนหนึ่งในงาน ประเพณี ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนดื่มสุราได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่

6.6 การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติ ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน วัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ

วัยรุ่นนั้น จะให้ความสำคัญต่อการคบเพื่อนหรือทำตามกลุ่มเพื่อนมาก จึงมีการเลียนแบบหรือทำตามกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับภายในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายเหมือนกัน พูดจาภาษาเดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกันตามความสนใจของกลุ่ม และจากการที่เด็กวัยนี้จะมีอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย ห้วนไหวตามสภาพแวดล้อม คล้อยตามเพื่อน ได้ง่าย ขาดความยั้งคิด มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง จึงเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น รวมทั้งวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เริ่มห่างเหินจากพ่อแม่ ชอบเข้าสังคมที่ตนชอบและต้องการ โดยยึดเพื่อนเป็นหลัก วัยรุ่นจึงมีแนวโน้มที่จะทำตามกลุ่มซึ่งเป็นภาวะปกติของวัยรุ่น โดยทั่วไป การที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการชักจูงของเพื่อน ก็เพราะวัยรุ่นมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามเพื่อนในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาของวิชัย ไปยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา (2544 ก, หน้า 53) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมระหว่างเพื่อน การให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนสังสรรค์ แสดงความยินดีหรือได้รับความเปลี่ยนแปลงของคนอื่น โดยใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง และการศึกษาของ สุริยัน อันทองทิม (2550) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นชายตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพราะต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน อยากได้รับการยกย่องจากกลุ่มเพื่อน เช่นเดียวการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มงกุลณัฒาชา (2552) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะเพื่อนชวน ซึ่งเพื่อนคนที่ชวนส่วนใหญ่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก่อน และการศึกษาของ Duncan et al. (2006) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท การเห็นเพื่อนดื่ม การชักชวนหรือแรงจูงใจจากเพื่อน และการคบเพื่อนที่เกรงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6.7 การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจเป็นเพราะการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สื่อโฆษณา เป็นเหตุจูงใจให้วัยรุ่นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สร้างสื่อโฆษณาเพื่อจูงใจวัยรุ่นให้เกิดความอยากลองและรู้สึว่าการดื่มเป็นสิ่งที่ดีงาม อิทธิพลของสื่อมีบทบาทและส่งผลกระทบต่อ การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นที่ยังขาด วิจารณญาณในการรับสื่อต่าง ๆ อิทธิพลจากสื่อจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทต่อความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากวิถีชีวิตของวัยรุ่นยุคใหม่ต้องการข่าวสารและตื่นตัวกับข่าวสารต่าง ๆ ที่ทันสมัยและประกอบการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551, หน้า 4) พบว่าการสัมผัสกับโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการใช้สื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งกว่านักเรียนที่

ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสามารถจดจำรวมทั้งมีความรู้สึกลอยลางดื่มมากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน โดยนักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสกับสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดบ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 1 เท่าครึ่ง และยังมีความรู้สึกลอยลางดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มประมาณ 2 เท่าเช่นกัน และการศึกษาของ เพ็ญพิศตร์ มุ่งคุณคำชาว (2552) นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักเครื่องดื่มชนิดใหม่ ๆ จากโฆษณาทางโทรทัศน์ และเห็นตัวละครในโทรทัศน์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนนักเรียนเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ

นอกจากปัจจัยด้านการโฆษณาส่งเสริมการขายที่มีผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นแล้ว ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และการจัดจำหน่าย ยังมีผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นด้วย เช่นการศึกษาของ ฉานนัท ปิ่นเสมอ (2547) พบว่าทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ รสชาติ ราคา การลดราคา คุปองส่วนลด และการหาซื้อได้ง่าย และการศึกษาของ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2548, หน้า 3) พบว่าการดื่มของเยาวชนหญิงแตกต่างจากการดื่มสุราของเยาวชนชายตรงที่เยาวชนหญิงได้รับอิทธิพลจากรูปลักษณ์ของสุรา และการศึกษาของ ฤทัยรัตน์ รงค์สยามานนท์ (2551) พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และด้านการจัดจำหน่าย มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ มีรสชาติดี ร้อยดื่มง่าย ด้านราคา คือ ราคาเหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพ ด้านการจัดจำหน่าย คือ สามารถหาซื้อได้ง่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด คือ การจัดโปรโมชันราคาพิเศษ เช่น 3 ขวด 100 บาท และการศึกษาของ วิรัตน์ หงส์คู่ (2550) พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่น่าเชื่อถือ รสชาติของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และคุณภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยด้านราคา คือ ราคาเหมาะสมกับปริมาณ ราคาต่อขวด และหาซื้อได้สะดวก

6.8 ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจเป็นเพราะทัศนคติของวัยรุ่นมีส่วนผลักดันให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่คล้อยตามหรือทำตามความเชื่อ ทั้งนี้ทัศนคติเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมได้ตอบในทางใดทางหนึ่ง เป็นเรื่องของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของวัยรุ่นที่มีต่อข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ เห็นได้ว่าทัศนคติประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกที่แสดงออกมาทางพฤติกรรม ปัจจุบันทัศนคติของวัยรุ่นมีความเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ จึงเป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากการให้ความหมาย การตัดสินใจและการให้

คุณค่าเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ทำให้วัยรุ่นมองว่าการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นเรื่องธรรมดา และสังคมยอมรับได้ คนส่วนใหญ่ที่คัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ มีการตั้งวงคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก โดยไม่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง ทำให้เด็กวัยรุ่นเห็นภาพการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน และยังพบว่าในงานบุญต่าง ๆ หรือแม้แต่งานประเพณีต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนต่างก็มีการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ควบคู่ไปด้วยเสมอ เป็นเสมือนการปลุกฝังทัศนคติที่ดีต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ให้กับเด็กวัยรุ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยัน อ้นทองทิพย์ (2550) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นชายตัดสินใจคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ เพราะต้องการบ่งบอกถึงความเป็นผู้ชายและความเป็นผู้ใหญ่ โดยมีทัศนคติและค่านิยมทางบวกกับการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ว่าเป็นสิ่งที่วัยรุ่นให้การยอมรับเป็นการเข้าสังคม และการศึกษาของ กาญจนา นิมสนทร (2551) พบว่าการเหตุผลในการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมาจากแรงกระตุ้นจากสังคมที่มีความเชื่อและค่านิยมทางบวกต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ และค่านิยมของการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ อนงค์ ธิฐสังข์ (2550) พบว่าตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ทัศนคติต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ อัมมัตตา ไชยกาญจน์ (2549) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ทัศนคติต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์

6.9 ความคาดหวังจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ อาจเป็นเพราะการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ของบุคคลขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่พวกเขาคาดว่าจะได้รับจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ดังนั้นถ้าบุคคลคาดหวังผลลัพธ์ทางบวกมากขึ้น เขาก็จะคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าคาดว่าจะได้ผลลัพธ์ทางลบ บุคคลก็จะคัมน้อยลง หรือหยุดคัม จากข้อค้นพบ พบว่าความคาดหวังจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ เพราะความคาดหวังจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นความเชื่อระดับบุคคลที่มีต่อเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ซึ่งความคิดหรือความเชื่อนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทัศนคติ ที่อธิบายไว้ว่าทัศนคติเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อ หรือการรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม โต้ตอบ ในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคติ ดังนั้นความคาดหวังจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์และทัศนคติต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์จึงมีความสัมพันธ์กันในระดับความคิดหรือความเชื่อ แต่การที่จะแสดงออกถึงพฤติกรรมนั้นจำเป็นต้องอาศัยทั้งความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ประสบการณ์การเรี่ยรู้ที่ผ่านมาเป็นองค์ประกอบปัจจัยภายในที่ส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ตามการอธิบายของ

ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจหรือทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Theory) และทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ของ Bandura (1997, p. 110) ซึ่งเบนดูราเสนอว่าอิทธิพลเหล่านี้มีน้ำหนักไม่เท่ากันและอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้จะต่างกันไปตามได้สภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้นจากข้อค้นพบดังกล่าว จึงสามารถอธิบายได้ว่าความเชื่อหรือความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Erikson (1986, p. 5) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยแสวงหาความตื่นเต้นสนุกสนานที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทั้งการดื่ม การขับรถ และการมีเพศสัมพันธ์ โดยมีเหตุเริ่มต้นจากความอยากทดลองในวัยที่ยังไม่มีวุฒิภาวะ โดยเฉพาะในผู้ชายที่เชื่อว่าแอลกอฮอล์สามารถเพิ่มสมรรถนะทางเพศและการศึกษาของ สุจิตรา อินทวงษ์ (2548) พบว่า วัยรุ่นมีความคาดหวังจากการดื่มแอลกอฮอล์ด้านการกระตุ้นในเรื่องเกี่ยวกับเพศมากที่สุด รองลงมาคือความคาดหวังด้านความกล้าแสดงออก การเปลี่ยนแปลงภาวะอารมณ์ การลดความตึงเครียด การเปลี่ยนแปลงการรู้จัก และความรู้สึกพึงพิง ซึ่งความคาดหวังจากการดื่มแอลกอฮอล์แต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่น รวมทั้งการศึกษาของ พนิดา นามจันดี (2549) พบว่าสาเหตุที่นักเรียนยังคงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน คือ เพื่อคลายเครียดและลดความวิตกกังวล

7. แนวทางการป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นแนวทางเพื่อป้องกันปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การป้องกันการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การป้องกันการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูบุตร การเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดี การป้องกันการสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การป้องกันการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการป้องกันความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่ต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครือข่ายภาคประชาชน และชุมชน ในการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น

ครอบครัวและโรงเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนวัยรุ่นใช้ชีวิต และมีปฏิสัมพันธ์กันมาก หากพ่อแม่ผู้ปกครองและครูให้การดูแลอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด ครอบครัวก็จะได้ว่ามีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามวัยและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป งานวิจัยที่นำผู้ปกครอง โดยเฉพาะบิดามารดาเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น เช่น การศึกษาของ Pedersen & McCarthy (2008) พบว่าการนำครอบครัว

เข้ามามีส่วนในการทำกิจกรรมร่วมกับวัยรุ่น มีแบบฝึกหัดเพื่อให้บิดามารดาและบุตรทำด้วยกันที่บ้าน การจัดกิจกรรมร่วมภายในบ้านระหว่างพ่อแม่-ลูก การฝึกอบรมทักษะครอบครัวที่เสริมทักษะการเป็นพ่อแม่ โดยการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่-ลูก โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก ทักษะการฟัง การติดต่อสื่อสารและการแก้ปัญหา การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งการให้ความรักความอบอุ่นในครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเสพยาเสพติดในวัยรุ่น

โรงเรียนเป็นสถานที่สร้างความรู้ ความตระหนัก ความเข้าใจในโทษและภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลุกฝังค่านิยมและสร้างจิตสำนึกใหม่ไม่ให้อยู่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรักษาระเบียบวินัย ฝึกทักษะในการคบเพื่อนที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการตัดสินใจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาของ สุรัชชา มุลาดี (2551) พบว่ากิจกรรมในการป้องกันแก้ไขการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม โปรแกรมการควบคุมตนเอง การสร้างพันธะสัญญา เพื่อนเตือนเพื่อน การเข้าค่าย การเข้าวัดปฏิบัติธรรม ซึ่งทุกกิจกรรม โปรแกรมสามารถป้องกันแก้ไขพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ และการศึกษาของ Huang et al. (2009) ยังระบุอีกว่าการเคร่งศาสนาและเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การปฏิบัติทางพุทธศาสนา เป็นตัวแปรสำคัญลำดับแรกที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เกษมณี จิตติยะ (2548) พบว่าการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น มีการลงโทษนักเรียนที่ทำผิดกติกา และกฎระเบียบของโรงเรียน โดยการตัดเตือน ตัดคะแนนความประพฤติ แจ้งผู้ปกครองหรือพักการเรียน การจัดทำพื้นที่จุดเสี่ยง การตั้งกฎระเบียบของโรงเรียน กำหนดมาตรการบทลงโทษเมื่อเด็กดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในและนอกโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต การติดตามเยี่ยมบ้าน และสร้างแกนนำนักเรียนในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมเพื่อนนักเรียน มีการเฝ้าระวังในระดับชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ เช่น การศึกษาของ Komro & Toomey (2005) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในชุมชน ตัวอย่างเช่น โครงการ Communities Mobilizing for Change on Alcohol (CMCA) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่จะลดโอกาสของเยาวชนในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โครงการ

Community Trials Project (CTP) และ Saving Lives Program ซึ่งนอกจากจะมีเป้าหมายในการลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอายุก่อนเกณฑ์แล้ว ยังมีเป้าหมายในการลดการบาดเจ็บและการตายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกกลุ่มอายุ เช่นเดียวกับการศึกษาของกาญจนา นิมสุนทร (2551) พบว่าทักษะชุมชนหรือชุมชนที่เข้มแข็งจะเป็นปัจจัยหลักในการปกป้องวัยรุ่นจากการสูบบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ Perry et al. (2003) เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่ให้ความสำคัญกับการนำองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงาน พบว่ามีประสิทธิภาพในการป้องกันมากกว่าจะเน้นที่ตัวเด็กเท่านั้น โดยการเพิ่มมีส่วนร่วมของเพื่อน บิดามารดา ครูและชุมชนเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลในการลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วนิตา พลเชียงสา (2549) เสนอแนะว่าควรดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและมองเห็นโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างการรับรู้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ประชาชน ในการดำเนินโครงการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายควบคุม และมีบทลงโทษอย่างจริงจัง เข้มงวดเพื่อประชาชนจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง แต่การศึกษาของ กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม (2552) พบว่าการนำมาตราการกฎหมายลงสู่การปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่ยังไม่มี ความเข้มงวดเท่าที่ควร โดยเฉพาะในระดับหมู่บ้าน ตำรวจ อบต. ผู้ใหญ่บ้านที่มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบ ควบคุม และจับกุมร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับวัยรุ่น ส่วนใหญ่ยังไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด พบว่ายังมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี หน่วยงานราชการและองค์กรที่รับผิดชอบไม่เข้มงวดในการตรวจจับ ทำให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ก็จะทำให้ร้านค้าเกรงกลัวต่อการลงโทษ ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และตำรวจภูธรจังหวัด ควรกำหนดมาตรการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กนักเรียนวัยรุ่น โดยการปลูกฝังสร้างทัศนคติและความคาดหวังที่ถูกต้อง ควบคุมแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฝึกทักษะการคบเพื่อน ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดู

และการเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ควรใช้วิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวในแต่ละกลุ่มให้เหมาะสม เช่น การให้โปรแกรมฝึกทักษะชีวิต โปรแกรมการให้ความรู้และคำปรึกษา โปรแกรมฝึกทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม รวมทั้งโปรแกรมบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นต้น

3. ผู้ปกครอง เพื่อน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการร้านค้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น

4. แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรดำเนินการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ต้องพิจารณาจากสาเหตุและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามบริบทในแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีพฤติกรรมการดื่มแบบเสี่ยงต่ำ การดื่มแบบเสี่ยงสูง การดื่มแบบอันตราย และการดื่มแบบติด เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา ผลกระทบและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการดื่มแต่ละแบบ รวมทั้งควรหาแนวทางที่เหมาะสมในการดูแลเด็กที่มีพฤติกรรมการดื่มที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงกับปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการหาแนวทางที่เหมาะสมในการควบคุมแต่ละปัจจัย

3. ควรศึกษาพฤติกรรมหรือกิจกรรมระหว่างการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และวิถีวัฒนธรรมความเชื่อของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

4. ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น เช่น โครงการรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการค่ายธรรมะ โครงการธนาคารความดี โครงการครูออกเยี่ยมบ้าน โครงการเยาวชนบุคคลต้นแบบ และโครงการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น